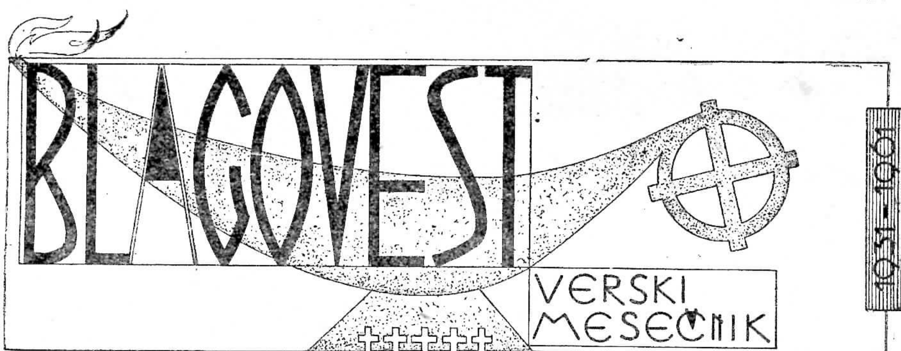
GOD. XXX BROJ 3 BEOGRAD, MART 1961. CENA 25 DIN.





Matias Grünewald: **RASPEĆE**

»Evo Janje Božje, koje oduzima greh sveta« (Iv 1, 29).

23532

TI BOGU — TELO TEBI

Sada u martu priroda se budi iz zimskog sna. Bilinski svet skuplja pod korom i u pupoljcima životnu snagu da u pogodnom trenutku plane na dan. Za vernika mart je mesec korizme, najozbiljniji period crkvene godine, kada valja pristupiti verskoj obnovi. Taj se mesec slavi blagdan šutljivog i skrovitog sveca sv. Josipa, a i Blagovest, taj ujedno i Kristov i Marijin blagdan. Po primeru najsvetijih osoba Nazaretske obitelji pozvani smo da u korizmi uspostavimo potrebnu duhovnu ravnotežu: da se sami podredimo Bogu, a naše niže telesne i duševne sile da budu podređene razumu.

U tumačenju psalma 118 sv. Avgustin lepo objašnjava tu misao: Ispravno je tako da se niže stvari podrede višima. Ko hoće da se njemu podredi ono što je pod njim, mora se prvo sam podrediti onome koji je nad njim. Uspostavi red, stvorio si mir! Ti se podredi Bogu, telo će se podrediti tebi! Ima li što ispravnijeg, što lepšeg? Podredi se Višnjemu, i niži će se podrediti tebi! Slušaj Onoga koji te je stvorio, da bi onda i tebi služilo ono što je zbog tebe stvoreno. Ako međutim zanemariš taj zahtev „Ti se podredi Bogu", nećeš nikada postići ono drugo, da „će se telo podrediti tebi". Ako ti ne slušaš svoga Gospodara, onda će tebe zarobiti tvoj sluga. (PL 37, 1860).

Kršćanin će naći svoju ravnotežu na svetu, ako se trudi da zauzme mesto koje mu pripada. Sve što imam i jesam, dao mi je Gospod Bog. Moja je najpreča dužnost priznati potpunu ovisnost o Bogu i savesno ispunjavati njegovu svetu volju. Time Boga slavimo te mu dajemo dužno poštovanje.

Bog traži da ga svaki pojedini čovek posebice, a i ljudske zajednice slave kao svoga Stvoritelja i Gospoda. Bog je naime sve što je stvorio, stvorio sebi na slavu. Od tog zahteva Bog ne može otstupiti. Taj će se Božji zahtev konačno i ostvariti, bilo milom bilo silom. Ne slave naime Boga samo anđeli i sveci na nebu, nego i đavoli i prokletnici u paklu.

Bog hoće da ga prvo slavimo svojim razumom, kada prihvaćamo njegovu objavu i verujemo u sve verske istine koje nas Crkva uči. Među tim istinama ima i tajni koje nadilaze naš razum. No, kršćanin znade da je Bog sveznajuć i verodostojan, pa se zbog toga ne ogrešuje o ljudsko dostojanstvo kad njegova volja naređuje razumu da uzveruje u takve istine, koje sam ne razumije. Kad bi čovek prihvaćao samo one istine, koje sam osobno upozna, ne bi verovao Bogu nego sebi, ne bi odavao poštovanje Bogu nego svojoj sposobnosti.

Modernom je čoveku taj čin katkada težak. On misli da se to protivi njegovom dostojanstvu, pošto zaboravlja da je čovek potpuno ovisan o Bogu, koji ima apsolutno pravo tražiti od čoveka da mu potčini i svoj razum. Stvarno, ponosnom čoveku nije lako verovati u tajne koje ne razume, ali je to jedini lek protiv preterane gordosti ili oholosti koja je izvor najvećih zala na svetu. »Bila je Božja volja da ludošću propovedanja spasi one koji veruju« (1 Kor. 1, 21).

Dalje valja slaviti Boga svojom voljom. To činimo, kada vršimo volju Božju kako nam se preko savesti javlja u Božjim i crkvenim zapovedima i u dužnostima našeg zvanja. Božje zapovedi sadržavaju gotovo isključivo takozvani prirodni moralni zakon koji bi čovek mogao sam upoznati. Krist nije došao ukinuti Božje zapovedi nego nadopuniti novim kršćanskim zakonima. Njegova nas Crkva uči da moramo ispunjavati sve što je Krist zapovedio, „a ko neće Crkve da sluša, neka ti bude kao carinik i neznabožac" (Mt. 1, 8, 17), kazao je sam Spasitelj.

Pokoravati se Bogu i Crkvi, držati uvek i na svakom mestu sve Božje i crkvene zapovedi, to nipošto nije lako. Stoga se Krist ne stidi govoriti „da nije došao da donese na zemlju mir, nego mač (Mt. 10, 34). Od svojih sledbenika traži: »Uzmite jaram moj na sebe«. Mnogi tumače Kristove reči: »A od dana Ivana Krstitelja dosada kraljevstvo nebesko trpi

nasilje, i silnici ga grabe« tako, da je potrebno prilično volje i energije, ako neko hoće postati dobar kršćanin i doći u nebo.

Zar ne traže često i zemaljske vlasti od svojih članova velike žrtve: od vojnika na frontu, od izviđačkih ekipa, vatrogasaca, stražara u hladnoj noći, ronilaca itd? Samo se onima podeljuju priznanja i odlikovanja, koji su pokazali visok stepen hrabrosti i samopregora. Zar će se za večne nagrade tražiti manje naprezanja i deliti nebeska odlikovanja bez junačkih dela?

Odakle da crpimo snagu? Krist je znao za naše slabosti i obezbedio nam potrebne milosti. U molitvi, svetoj misi i sakramentima dobivamo potrebnu moralnu pomoć protiv vlastite požude, protiv zavođenja pokvarenog sveta i napastovanja zlog duha. Istrajnom vežbom postajemo sve bolji i spretniji vojnici Kristova kraljevstva. Sveci jasno svedoče do kakvih visina može se popeti bedno ljudsko stvorenje, kako savršeno može čovek vršiti svetu volju Božju.

Bog traži od nas i naše srce: »Ljubi Gospodina, Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom mišlju svojom". Ne samo razum i volja, nego i srce pripada Bogu. Boga moramo i ljubiti svim svojim bićem, gledati u njemu svog najvećeg dobročinitelja, oca i majku. »Tako je Bog ljubio svet, da je dao svog jedinorođenog Sina da nijedan koji veruje u njega, ne pogine nego da ima život večni«. (Iv. 3, 16). »Od ove ljubavi veće niko nema, da ko položi život svoj za svoje prijatelje' (Iv. 15, 13). I to je učinio utelovljeni Bog Isus Krist. Ako samo malo razmišljamo o Bogu, kakav nam se objavljuje u prirodi i natprirodnim delima otkupljenja, naša se duša lako oduševi za tako uzvišenog i plemenitog Boga.

Ako se trudimo da zauzmemo takav stav potpune i svestrane potčinjenosti svog bića Bogu, onda nam neće biti teško da postanemo mi gospodari onoga što je pod nama, što je Bog poradi nas učinio, nama na korist i zadovoljstvo. To su dobra ovoga sveta: naše vlastito telo i niže duševne sklonosti, materijalna i duhovna blaga sa bogatstvom, nasladama, čašću i vlašću, nauka i umetnost itd. Prema Božjem planu sve to treba da bude podređeno našem duhu, razumu i volji, sve prolazno ima da služi čoveku.

Kakav nered stvaraju na svetu neuredne sklonosti nižeg čoveka! Koliko tragike u obitelji, u gradu, narodu, državi, kad se niže buni protiv višega, kad neko traži ono što mu ne pripada, kad ne zauzima svaki ono mesto koje mu po Božjem planu pripada. Uređena atomska energija donosi blagoslov i sreću ljudskom društvu, neuređena razorna energija sije uništenje i smrt.

Naš uzvišeni ideal mora biti red, harmonija, svaku stvar metnuti na pravo mesto. Najpre postavimo sami sebe kuda spadamo. Sv. Avgustin nam je lepo kazao: »Ti Bogu«. Prihvatimo Božji autoritet, potčinimo se njemu, ostvarujmo ga, napose sada u korizmi, pa ćemo stići i do ostvarenja drugog cilja: »telo tebi«, da će se telo i sve ostalo prolazno podrediti vodstvu našeg razuma. Ako se mi ne podredimo Bogu, neće ni telo slušati nas, nego će nas zarobiti, pa ćemo mi biti sluge, robovi strasti i elemenata ovoga sveta.

OTAJSTVO KRIŽA

Križ u kršćanstvu zauzima prvo, najodličnije i najvažnije mjesto. On vlada s golgotske visine, ali priznajmo, njegova je vladavina na prvi pogled teška i sumorna. Mnogi priznaju kršćanstvo bez križa, bez Velikog petka. Starim poganima, a tako i modernima križ je ludost i sablazan. Ljubav prema križu smatra se poricanjem života i svake životne radosti. Neki moderni pisci i umjetnici htjeli su stvoriti sladunjavog Krista, ali sv. Pavao propovijeda prvim kršćanima Isusa Krista, propetog na križu (1 Kor 2,2).

Pavlova propovijed važi i danas. Isusova žrtva na križu ne znači smrt, već uništenje smrti i pobjedu nad njom. Križ daje život i pod vidom kršćanske nauke, on pretvara naše trpnje i boli u radosti, u viši duhovni život. Zaista, to nam izgleda protivrječje, neobično mišljenje i neka prividna besmislica. Nama ljudima teško je shvatiti osobito u ovo doba, kad

je lična udobnost i prilagođivanje svemu i svačemu bez razlike, postalo »novi stil« općega života. I zbilja, križ je otajstvo, kako ga uvijek liturgija naziva.

Mi živimo u vremenu, kad se oko nas, pred nama, u nama, ako ne sve, ali mnogo izmijenilo. To svjedoče svi moderni filozofi bez razlike njihovog svjetovnog naziranja. Da, mnogo se izmijenilo na ovoj zemaljskoj kugli. Ali je istinito, da trpnje i tjeskobe čovječanstva i dalje traju. Ne priznavati križ znači vjerskoj nadi oduzeti svu njenu snagu. U starim samostanima na ulaznim vratima stajao je ovaj divni natpis: »Dok se svijet okreće, križ vječno ostaje«! U rimskom Koloseju nad arenom mučenika diže se križ, na kojem je napisano: »Zdravo, križu, jedina nado!«

Što je križ? Jedan simbolički znak, znamenje. Njegov oblik i njegovo vjersko značenje poznato je u povijesti prije kršćanstva. Imamo dva tipa križa prije pojave kršćanstva: križ u obliku grčkog slova »Tau«, a nad njim ručica ili držak (crux ansata). Ovaj je bio najviše raširen u Egiptu, nazvan »ključ Nila«, znak božanske plodnosti, simbol sunca koji oživljuje zemlju. Tako se tumači ovaj egipatski hieroglif.

Drugi oblik križa zove se »svastika« ili »crux gammata«, tj. križ u vidu grčkog slova »Gama«, što ga zovemo kukastim križem. On je bio raširen kod indogermanskih plemena. Podvostručeno slovo gama nešto sliči na užareno kolo, što je simbol sunca. Svastiku su poprimile mnoge gnostičke i teozofske škole, a u naše doba nacizam u Njemačkoj kao svoj znamen i emblem. Križ kao religiozni simbol bio je poznat kod Asiraca, Perzijanaca i ostalih naroda Male Azije. U predkolumbijskoj Americi križ je bio simbol božanstva plodnosti, a najviše kiše. Uvijek astronomski znak.

Svi predkršćanski križevi nemaju nikakve veze i analogije s našim križem. Kršćanski križ nastao je i rodio se iz Evandjelja. On je križ Isusov, oruđe njegove muke i smrti. Simbol jednostavan, ali ujedno tako živ i rječit znak velikog otajstva ljudskog spasenja, barjak pobjede i kraljevstva Isusa Krista. On je oznaka kršćanina od prvog stoljeća do danas.

Kakav je realno bio križ Isusov? Evanđelja nam ne pričaju detaljni opis križa, ni njegovu vrst, ni realističku prikazu raspinjanja na križ, jer su sveti pisci predpostavljali da je način raspeća bio poznat vjernicima u ono doba, kad je ta kazna bila tako česta. Ali tu prazninu ispunja nam istorija i arheologija. Križ, staro i bolno oruđe za smrtnu kaznu, imao je tokom vremena raznovrsne oblike. Na početku bila je samo jedna greda, uz koju je zločinac bio privezan. Kasnije je pridodana druga poprečna greda, i križ je dobio novi oblik.

Po načinu sastavljanja ovih dvaju komada drveta križ je dobio razne oblike. Ako je križ imao tri kraka onda se zvao »crux commissa« ili »taumata« po grčkom slovu »Tau«, a zove se i Antonijev križ po sv. Antonu opatu, prvom pustinjaku, koji je takav križ nosio, te ostao u predanju njegovog velikog sredovječnog reda, posvećenog socijalnoj pomoći siromaha i bolesnika. Križ sa četiri rukava ili kraka zove se »crux immissa«. Ako su krakovi jednaki, onda se zove »grčki križ«, ako je donji krak duži od ostalih, onda se zove »latinski križ«.

Po ovom obliku u crkvenoj arhitekturi od 4 v. do danas grade se crkve u stilu ili grčkog ili latinskog križa. Mišljenje je učenjaka, da je »crux immissa« bio križ na Kalvariji, više latinski nego grčki zbog one tablice s natpisom pričvršćene na križu povrh glave Isusove. Tako misli i Tertulijan, sv. Jeronim i drugi crkveni oci. Isus je bio razapet na križu koji je bio već pripravljen i zabit u zemlju. To je mišljenje skoro svih svetih otaca, a tu je tradiciju prihvatio papa Benedikt XIV. Isusu su vojnicj potpuno svukli odjeću, ali iz poštovanja stavljena mu je oko bokova koprena, po običaju židovske i rimske pristojnosti, kako misli i sv. Augustin, a to piše i apokrifno evanđelje Nikodemovo. Prikazanje Isusa gologa na križu sa koprenom oko bokova nije jedna pobožna izmišljotina kršćanskih umjetnika, već realnost. Isto tako je realno što slikari i kipari razapetom Kristu postavljaju na glavu trnovu krunu. To potvrđuju Origen i Tertulijan te spomenuto apokrifno evanđelje. Uostalom, razumljivo je da su Rimljani »židovskog kralja« razapeli i sa njegovim »kraljevskim grbom«. Isus je stvarno umro na križu, bile su mu probodene ruke i noge po rimskom običaju, pa je besmisleno mišljenje onih kritičara racionalista, koji kažu da je Isusova smrt bila prividna i da mu noge nisu bile probijene, pa se mogao povratiti u Jerusalem.

Razvijena zastava križa na Golgoti, na tom niskom, malom brežuljku, koji je sa svojim kamenitim terenom sličio lubanji i zbog toga nazvan židovsko-aramejski Golgota, a latinski Kalvarija, postala je uz Euharistiju središte kršćanske pobožnosti i štovanja. Prvi su kršćani živjeli u znaku i ozračju križa, kako svjedoči Tertulijan: »U svim našim akcijama, kad ulazimo ili izlazimo iz kuće, kad idemo u kupelji, objedovati, spavati, oblačiti se, sjedjeti, ili užeći svijeću, uvijek napravimo znamen križa na naše čelo. Ovo prakticiranje nije naređeno iz Svetog pisma, već nas uči tradicija«. Isti veliki pisac naziva kršćane krasnim nazivom »štovatelji križa«. Prvi kršćani predali su i nama ovo štovanje znaka našeg otkupljenja. Ovaj strahoviti i božanski znamen nameće se i modernom svijetu, koji osjeća potrebu da vjeruje i da se nada.

U prvim vjekovima nije se prikazivao križ u današnjem pravom obliku, već simbolično, da se pogani ne bi sablaznili, da je njihov Bog bio propet na križu kao zločinac. Mnogi moderni misionari pričaju da se i danas neki pogani zgražaju kad im se pokaže križ. Tek iza pobjede i obraćenja Konstantina Velikog g. 313 križ nije više znak kazne i sramote, već najveće časti i štovanja, ne samo privatnog već i javnoga. Car je za barjak svog velikog carstva po-

stavio novi »labarum« simbol križa, početna slova Kristovog imena (grčki XP) ukrašena lovor-vijencem. Njegova majka carica Jelena poslije čudesnog našašća sv. križa u Jerusalemu raširila je kult križa koji je postao općenit u cijelom ondašnjem kršćanskom svijetu. U 5. v. slikari i kipari prikazuju propelo. Papa Ivan VII g. 705 odobri upotrebu križa u crkvama i na oltarima, koji označuju istu novozavjetnu žrtvu kao na Kalvariji. Papa Benedikt XIV g. 1746 propisao je da križ na oltaru mora biti velik i istaknut, a to naređuje i Biskupski ceremonijal, ali nažalost na mnogim našim oltarima križ je malen i neugledan.

Sv. križ se uvijek štuje u našoj Crkvi, osobito na Veliki petak. To je prirodno i opravdano. Među krasnim i dirljivim obredima Velikog petka ističe se i klanjanje križu. Razumljivo je da je obred klanjanja najprije nastao u Jerusalemu, gdje je drvo pravoga križa čudesno pronađeno. Iz Jerusalema su se dijelile čestice pravoga križa svugdje, a mnogobrojni hodočasnici su i širili običaje i obrede svetoga grada. Tako se uveo iz Jerusalema u ostale zemlje istoka i zapada obred klanjanja križu, i to najprije ondje gdje su se čuvale te relikvije, a kasnije općenito križu.

Opis klanjanja u bazilici Golgote, podignutoj od Konstantina i sv. Jelene, sjajno je prikazala španjolska hodočasnica Eterija g. 385. Jerusalemski obred klanjanja križu primio je Rim po svoj prilici u 5. v. On se obavljao u bazilici sv. križa Jerusalemskog, gdje se čuvala relikvija Isusovog križa, koju je darovala carica Jelena, koja je ranije tamo i stanovala. Treći dio liturgijske službe Velikog petka sastoji se u svečanom klanjanju svetomu križu. Svećenik — celebrant, okrenut prema narodu otkriva križ, najprije vrh, zatim desnu ruku Raspetoga i napokon čitavo Raspelo, pjevajući sve višim glasom tri puta antifonu »Evo drvo križa, na kojem je visio spas svijeta!« Svi prisutni vjernici šutke klanjajući se odgovaraju pjevajući: »Dođite, poklonimo se!« Melodija ovog pjevanja ima neku smirenu, ozbiljnu svečanost koja prodire do srca. Zatim slijedi klanjanje »Drvetu, na kojem je visio Spas svijeta« i skrušeni poljubac nogama Raspetoga, tako poniženim i probodenim za naše vječno spasenje. U tom veličanstvenom času kao da osjećamo glas anđeoske trublje na sudnji dan, koja će navijestiti dolazak Sina čovječjega, viziju križa: Evo drvo...!

Dok se obavlja klanjanje, zbor pjevača pjeva »Prijekore« sa strofom »Puče moj«, u kojima se naš mili Spasitelj poput oca i majke tuži na nezahvalni narod, kojemu je tolika dobročinstva učinio. Oni potiču iz galikanske liturgije. S njima se pjeva i »trisagion« iz drevne grčke liturgije: »Sveti Bože, sveti Jaki, sveti Besmrtni, smiluj se nama!« Pjeva se i danas u grčkom i latinskog jeziku, a to znači u cijelom svijetu, jer je on u staro doba bio predstavljen u ta dva jezika: »Prijekori« su originalno došli iz Jerusalema onako isto, kako su se pjevali u 4 v. kod čašćenja sv. križa. Na koncu se pjeva himan: »Usta moja opjevajte sretno završen slavni boj, znamen križa proslavljajte«! Njega je spjevao sv. Venancij u 5. v. prigodom kada je kraljica Radegonda primila iz Carigrada česticu pravoga križa. Isti pjesnik spjevao je kao biskup Poitiersa u Francuskoj kod posvete neke crkve u kojoj se nosila čestica križa Spasiteljeva prekrasni himan »Barjaci kreću Kraljevi«. To je najljepša pjesma u danima Muke Gospodnje, koja po riječima filozofa Pascala traje do konca svijeta, a izmorenom čovječanstvu otajstvo križa vječno se sjaji. Molimo s Crkvom na Veliki petak: »Križu se tvome klanjamo, Gospodine, hvalimo i slavimo tvoje sveto Uskrsnuće, jer je ovo radi drva došla radost svemu svijetu«.

STVORENJE SVIJETA

Uvod

Sveto pismo u prvim glavama 1 Mojsijeve knjige Postanka opisuje kako je Bog na početku stvorio ovaj vidljivi svijet. Da pravilno shvatimo pripovijedanje svetog pisca, potrebno je postaviti neka načela i pravila. Mnogi su naime krivo shvatili Sveto pismo; drugi su pripisivali svetom piscu ono što nije imao namjere pisati; treći su zabacili ugled biblijskog izvještaja, jer nijesu shvatili cilj biblijskog pripovijedanja ni njegov sadržaj.

Starozavjetni Izraelci, kršćani od početka, istočne crkve i katolička crkva danas, držali su i drže da je Sveto pismo napisano nadahnućem Duha Svetoga, da je Bog sam njegov autor. Prema tome u toj knjizi ne može biti zabluda u tome što je Bog htio kazati ljudima. Bog je sama istina; stoga Bog ne može lagati ni zavesti ikoga u zabludu. Međutim, valja napomenuti da se Bog u sastavljanju Svetog pisma poslužio suradnjom čovjeka. Sveti pisac nije postao slijepo, mrtvo oruđe u Božjim rukama kao penkalo u našim rukama, već se služio svojim sposobnostima, razumom i slobodnom voljom. Zato zapažamo u Svetom pismu velike razlike u stilu, jeziku, izražavanju, što je odraz različne izobrazbe svetih pisaca. Bog njima nije kazivao u pero ono što je htio da pišu. Jezik, stil, književni oblik, raspored, pojmovi o prirodi, jednom riječi vanjski oblik djelo je pojedinog svetog pisca.

Treba još dodati da je sveti pisac pisao po nadahnuću Božjem u prvom redu za ljude svog vremena. Stoga je upotrebljavao jezik, način izražavanja, pojmove o prirodi i svijetu svog

doba, inače ga njegovi savremenici ne bi razumjeli, a njegovo djelo bi postalo besmisleno. Sve što je Bog htio da se napiše, sveti je pisac napisao, tako da su ga njegovi savremenici mogli razumjeti. Sveto pismo dakle nije znanstvena knjiga u kojoj se traže prirodoslovni i astronomski podaci i rezultati. Zamislimo: što bi bili razumjeli ljudi onog vremena kada bi bio sveti pisac napisao sve prirodoslovne i astronomske teorije današnjice, ili još više, kemijske formule ili fizičke, atomske i elektronske zakone. Bog je mogao i to otkriti ljudima, jer dobro poznaje prirodu koju je sam stvorio, ali to nije htio. Bog je čovjeku dao razum i ostale sposobnosti da istražuje prirodu i dođe do naučnih i tehničkih rezultata. Svetim pismom Bog je imao drugi, uzvišeniji cilj: da pouči ljude o vjerskim istinama, o ispravnim moralnim načelima, o čovjekovom mjestu na ovom svijetu i konačno cilju života ljudi na zemlji.

Ono što je Bog htio ljudima objaviti nalazi se u Svetom pismu odjeveno u ruho jezika, stila, izražavanja onog vremena u kojem su knjige pisane. Lijepo kaže kardinal Newman: »Svetim pismom Bog ne kani poučiti ljude o tome kakvo je nebo, nego kako ćemo u nebo doći«.

Rekli smo već da je Sveto pismo nadahnuto od Boga. Treba imati na umu da je izravno nadahnuto samo ono djelo koje je neposredno izašlo iz ruku svetog pisca. Tokom tolikih stoljeća knjige Svetog pisma su se bezbroj puta prepisivale, razmnožavale, prevodile. Stoga je bilo neizbježivo da se poneka razlika uvukla u tekst, i ako se pažljivo radilo. To nam dokazuje činjenica da je i danas teško naći knjigu bez štamparske griješke iako prolazi kroz ruke više korektora. Ipak valja priznati da takve male tekstne griješke ne mijenjaju smisao Svetog pisma. Ostalo je netaknuto što je Bog htio ljudima objaviti. To se jasno vidi uporeñivanjem najstarijih rukopisa s današnjim najboljim službenim tekstom.

Kad tumačimo Sveto pismo, valja imati na umu gornje stvari. Međutim, smatramo da je najvažnije ovo načelo: sveti pisac piše pučkim načinom, bira riječi, slike, izraze, koji odgovaraju naobrazbi, mišljenju naroda njegova vremena; on nema naučnih ambicija, nego poučava ljude o vjerskim i moralnim istinama. Ispravno shvatiti Sveto pismo, znači pronaći ono što je sveti pisac odnosno Bog htio reći. Potrebno je mnogo znanja, opreza, a naročito mnogo poniznosti i molitve za Božje prosvijetljenje uz vodstvo neprevarljivog učiteljstva svete Crkve, koja je jedina postavljena da čuva i nepogrešivo tumači Sveto pismo.

U početku stvori Bog nebo i zemlju

U prvoj glavi Mojsijeve knjige Postanka govori se kako je Bog stvorio ovaj vidljivi svijet. Što je Bog htio time preko Mojsija objaviti? Iz samog čitanja teksta vidi se jasno da je prvotni cilj trostruki:

1) Poučiti narod da postoji samo jedan Bog. Izraelci su do tada živjeli među Egipćanima koji su, kao svi okolni narodi, poštovali bezbroj božanstava. Tim vjerovanjima suprostavlja sveti pisac tvrdnju o savršenom i čistom monoteizmu, o vjeri u jednoga samoga Boga. Bog je samo jedan, drugih bogova nema. Taj je jedini i pravi Bog stvoritelj svih vidljivih stvari ovoga svijeta. Osim pravog Boga postoje još samo stvorovi, niži od Boga, njemu podložni. Bog je jedini vječan, bez početka i svršetka. Osim ove istine sveti pisac ističe i neka druga svojstva Božja: a) Bog je svemoguć; svijet je stvorio iz ničega. Bog je samo htio, pa je njegovom voljom postalo sve što je htio. b) Bog je neizmjerno mudar: sve što je Bog stvorio bilo je dobro, lijepo, uređeno i tačno odgovaralo postavljenom cilju. c) Bog je neizmjerno dobar: svim stvorovima, a napose čovjeku Bog je želio dobro i sve tako uradio da bude svima dobro.

2) Drugi cilj Mojsijevog izvještaja jest da razjasni pojam stvaranja iz ničega. Na početku, dok još nije ništa postojalo, nego je bio Bog sam, Bog je svojom svemogućom voljom proizveo nebo i zemlju i sve što je na njima. Taj se pojam razlikuje od općeg uvjerenja poganskih naroda, koji većinom nisu imali pojma o stvaranju iz ničega, pa su općenito vjerovali u vječnost materije, a neki čak mislili da su njihovi bogovi nastali iz materije. Izraelcima je Bog po Mojsiju jasno objavio istinu o stvaranju svijeta. U drugoj knjizi Makabejaca čitamo lijepo riječi Makabejske majke: »Razumij da je sve Bog stvorio iz ničega, pa i ljudski rod« (2 Mak 7, 28).

3) Treći cilj Mojsijevog izvještaja jest opisati dostojanstvo i ulogu čovjeka na tom svijetu. Među vidljivim stvorovima čovjek je najsavršeniji stvor Božji, kruna svega stvorenja. Samo je čovjek stvoren na sliku Božju, samo on ima razum i slobodnu volju, pa mu prema tome pripada gospodstvo nad svim ostalim stvorovima. Čovjek je od Boga stvoren i samo Bogu podložan i ovisno od Boga gospodari vidljivim svijetom te smije sve upotrebljavati za svoj život. Bog je stvorio samo jedan par: čovjeka u dva spola (muško i žensko) i njima predao vlast i zapovijed, da se množe i napune zemlju. Cijeli ljudski rod, dakle, potječe od tog prvog para, a time se izražava istina o jedinstvu ljudskog roda i o jednakosti svih ljudi bilo koje rase.

Sve što je Bog stvorio, bilo je dobro. Ništa zla ne nalazi se u stvorovima Božjim. Zlo dolazi od nereda, što ga prouzrokuje čovjek grijehom, njegova slobodna volja koja izabire nered, a prema tome zlo, koje se protivi Božjim ciljevima, Božjoj volji. I konačno čovjek, stvoren na sliku i priliku Božju, ima nasljedovati svoj uzor, Boga. Kao što je Bog počinuo sedmi dan, tako treba i čovjek raditi šest dana, a

sedmi dan počinuti i posvetiti Bogu. Time će priznati vrhovno gospodstvo Božje nad sobom.

Kako treba tumačiti Mojsijev izvještaj o stvaranju svijeta.

Ako dobro shvatimo ono, što smo izložili u prvom dijelu ovog članka, onda nam postaje jasno, da je Mojsije opisao stvaranje svijeta historijski i umjetnički: historijski, jer iznosi historijsku istinu, da su svi stvorovi od Boga i da ništa ne postoji, što Bog nije stvorio; umjetnički, jer raspored stvaranja svijeta u šest dana kao i red stvaranja svijeta očito spada u književni umjetnički oblik, koji je pisac slobodno odabrao prema svojem cilju i prema pučkim pojmovima onog vremena.

Prvi je cilj svetog pisca da objavi čitaocima istinu o stvaranju svijeta. Sve je nastalo na zapovijed Božju, i to iz ničega, bilo neposredno ili posredno. U tom dijelu stvaranja očituju se Božja svojstva. Sve što je stvoreno ovisno je od Boga, Bogu podložno i niže od Boga. Stoga je Bog gospodar svega i prema tome nikome ne pripada pravo klanjanja osim jedinom i pravom Bogu.

Ove istine sveti pisac izlaže jednostavno, pučki, da ga razumiju i najprostiji ljudi. Kod toga sveti pisac nema ikakve znanstvene nakane i prema tome govori o prirodi i o svijetu onako, kako su onda govorili priprosti ljudi, bez nakane da istražuje, odgovara li taj način govora objektivnim prirodnim istinama. Tako govore i danas najučeniji ljudi, kada pišu ili razgovaraju s priprostim narodom. Tako će i najučeniji astronom reći i napisati: »Sunce izlazi, sunce zalazi«, i ako dobro zna, da je to znanstveno netačno, jer je svima poznato, da se zemlja okreće oko sunca, a ne sunce oko zemlje, ipak astronom upotrebljava ove izraze jer je to pučki način izražavanja. Time učenjak ne kani naučavati neku zabludu, nego samo izražava na pučki način onaj pojam, koji priprosti narod tako izriče. A time astronom ne pada ni u kakvu zabludu ili pogrešku.

Da je upravo tako pisao i sveti pisac, jasno je iz ovih razloga:

1) Izrazi i pojmovi uzeti su iz pučkog govora onog vremena. Tako npr. kaže; da je Bog stvorio najprije svijetlo, a tek kasnije sunce. Za nas je sunce izvor svijetla, ali za istočnjake onog vremena svijetlo nije ovisno od sunca, jer su opažali, da postoji svijetlo i onda, kada sunce još nije izašlo, a traje i nakon zalaska sunca. Osim toga svijetlo postoji i onda, kada je sunce prekriveno oblacima. Nama se to čini smiješno, ali utvrđeno je, da su takve pojmove tada imali.

2) Raspored stvaranja očituje pojmove onog vremena. Prema tome već sveti Toma niječe, da bi se u Mojsijevu izvještaju mogao tražiti neki kronološki red, i otvoreno priznaje da se u tom izvještaju nalazi samo logički, pučki raspored. Sveti pisac ne spominje pojedinačno sve stvorove, (nema ništa o kovinama) nego samo one, koji neposredno upadaju u oči priprostog promatrača. Pošto je nakanio rasporediti djelo stvaranja u šest dana, treba logički postaviti na prvo mjesto stvaranje svijetla, da bi onda mogao govoriti o prvom danu, i radi toga, jer je svijetlo potrebno za daljnje djelovanje. Nakon svijetla postavlja stvaranje triju područja: svoda, bezdana i zemlje, u koja će smjestiti sve ostale stvorove. Na svod postavit će nebeska tijela, u bezdanu (zraku i moru) smjestit će ptice i ribe, a zemlju će zaposjesti životinje i ljudi. Očito je, da to nije neki znanstveni kronološki red stvaranja, nego samo logički, priprosti i pučki raspored. Sve je to zgodno za razumijevanje priprostog čovjeka, koji ništa ne misli o znanosti. A ipak u tom ruhu pisac izlaže temeljne istine o jednom Bogu, Stvoritelju svega.

3) I samo vrijeme trajanja djela stvaranja ukazuje na pučki značaj cijelog opisivanja. Znanost nas uči, kako se tokom veoma dugih razdoblja razvijala materija, pa i naša zemlja. To se ne protivi Svetom pismu, jer o tome sveti pisac ne kani niti pisati. On je rasporedio djelo stvaranja u šest dana radi svojeg posebnog cilja, da naime upozori ljude na počinak i posvetu sedmog dana. To se jasno vidi i iz ove istine: vrijeme od šest dana Bogu nije bilo potrebno, jer On samo reče i postade, što Bog hoće. Prema tome je sveti pisac mogao i napisati, da je sve Bog stvorio u jednom trenutku svoje svemoguće volje. To nije učinio baš iz razloga, jer hoće ljude poučiti o svetkovanju sedmog dana. Time sveti pisac želi upozoriti na ovo: čovjek treba raditi po primjeru Boga šest dana, a sedmi dan počinka Božja je naredba i volja, koju čovjek treba poštivati.

Raspored, dakle, svega stvaranja literarni je oblik i umjetnička tvorevina svetog pisca, ruho u koje je on odjenuo mnogo važnije istine, što ih Bog objavljuje ljudima. Kako je u stvarnosti sve bilo, kako se sve razvijalo, usavršavalo i nastajalo, prepušteno je znanstvenom istraživanju ljudskog razuma. Prema tome pogrešno je suditi Sveto pismo na temelju znanstvenog aparata, a u Svetom pismu tražiti znanstvene podatke iz prirodnih nauka, prava je zabluda. Nitko ne traži znastvene podatke u književnim ili pjesničkim djelima, jer su ta djela napisana s drugim ciljem. Tako i Sveto pismo ima svoj vlastiti cilj, a taj je, da pouči ljude o vrhunaravnim Božjim istinama.

Pomoćnice čistilišta. U kapeli glavne kuće redovničke kongregacije »Pomoćnice čistilišta« održala se svečanost prigodom polaska novih misionarki. Neki crnački svećenik iz Visoke Volte služio je misu, kad se pet redovnica opraštalo od domovine da odu u misije, neke na Daleki Istok, druge u Afriku. Sam pariški kardinal poslao je na svečanost svoga zastupnika.

»Zaista, zaista vam kažem: Ako zrno pšenično ne padne u zemlju i ne umre, ostane samo. Ako li umre, donosi mnogo roda« (Iv 12, 24). Ovim je riječima božanski Spasitelj navijestio svoju muku i smrt koja je imala donijeti veliki plod, otkupljenje svijeta. Kršćani smo slijedbenici Raspetoga. Dionici smo njegova otkupljenja samo ako ga slijedimo na križnom putu. Svakog bismo dana imali tri puta moliti: »da po muci njegovoj i križu k slavi uskrsnuća privedeni budemo«. Ovaj je mjesec čitav posvećen Isusovoj muci. U staro su se doba kroz korizmu krštenici pripravljali na krštenje, a javni su grešnici obavljali pokoru. Jedno je i drugo bilo povezano s uspomenom na Isusovu muku, a ta je još više naglašena kad su u srednjem vijeku prestala ona dva običaja.

S Isusovom se mukom sjedinjujemo razmatranjem, žalosnim dijelom sv. krunice i križnim putem, ali najviše žrtvom sv. Mise. Ove nam pobožnosti preporuča Crkva, a Misu nam je naredio Bog: »Ovo činite na moju uspomenu«. Kod ovih se pobožnosti Isusova muka ponavlja samo u našem dirljivom sjećanju i osjećajima, a na oltaru se zaista nekrvnim načinom obnavlja Isusova muka i smrt u svakoj žrtvi sv. Mise. Sv. Toma sažeto kaže, da se u presv. sakramentu slavi spomen muke Kristove, a kod svakoga blagoslova čujemo krasnu molitvu, sastavljenu od istog sveca: »Bože, koji si nam u divnom Sakramentu ostavio uspomenu muke svoje . . .« i kad dalje želimo »tako častiti sveta otajstva tijela i krvi tvoje (Kristove) da vazda osjećamo plod otkupljenja tvojega«, sami sebe potičemo da slavljenjem euharistijskog otajstva postanemo dionici vječnog otkupljenja, a to konačno znači uskrsnuća i rajskog uživanja.

Svaka nas sv. Misa vodi k tome, ali posebno sada kroz korizmu. Stoga rubrike daju prednost upravo korizmenim Misama. Dosada se u korizmi mogla služiti obična Misa u crnom ruhu jedanput sedmično, sada je i to ukinuto. Kroz čitavu se korizmu sv. Misom slave samo ovi sveci: Stolica sv. Petra (22. II), sv. Matija (24. II), sv. Josip (19. III; ove godine je toga dana i nedjelja muke pa ta vrijedi kao zapovijedan blagdan, a služba se sv. Josipa prenosi na ponedjeljak) i Blagovijest (25. III). Svi se drugi sveci samo spominju u korizmenoj Misi, pa čak i dosadašnji blagdan Bl. D. Marije od 7 žalosti. Ovaj je blagdan ostao na 15. IX, dok sada u petak prije Cvjetnice može biti njegova Misa samo ako se vrši posebna pobožnost uz učešće puka napr. u crkvama i kapelama podignutim na čast Žalosne Majke Božje. Jest, veliki su naši sveci, još mnogo veća je Majka Marija, ali svi samo u vezi s Kristom. Barem neka se u korizmi vidi da je »jedan posrednik između Boga i ljudi, čovjek Isus Krist koji sebe dade u otkup za sve« (1 Tim 2, 5—6). Doba je muke Pijo XII označio ovako: »U sveto vrijeme kad nam liturgija predočuje gorku muku Isusa Krista, Crkva nas poziva na Kalvariju da stupamo krvavim stopama božanskog Otkupitelja, da zajedno s njime ponesemo svoj križ, da u svojoj duši uzbudimo iste osjećaje naknade i zadovoljštine, ta da svi umremo s njim«.

Ako kod službe Božje barem malo pazimo, ne će nam biti teško uočiti vezu sv. Mise i Kristove muke. Izdaleka nas na to sjeća oltarni križ koji ne smije nikada manjkati, a 527. nova rubrika propisuje da mora biti dosta velik i da na raspelu mora biti Raspeti. Žrtvenik je pokriven s 3 oltarnika da nas sjeća prostrtog stola na Isusovoj zadnjoj večeri, ali svi znamo da u žrtveniku moraju biti i kosti mučenika, a sve mučeništvo potječe od križa. Sv. Misu počinjemo i završavamo (kad nas misnik blagoslovi) znakom križa. Barem ta dva puta morali bismo se svi prisutni pobožno i zajedno prekrižiti. A teško ćeš izbrojiti koliko puta misnik preko Mise prekriži sebe i stvari ispred sebe. Znak je našega otkupljenja na razne načine utisnut na hostiji, na svetim posudama i na crkvenom ruhu. Ako imaš misal, kod kuće jedanput izbroji koliko se puta u svakoj sv. Misi spominje: žrtva, hostija (žrtva), žrtvovano božje Janje, krv i sl. A jezgra sv. Mise, posvećenje, počinje s izvještajem što je Isus učinio »u predvečerje svoje muke«, i onda sam Isus po svom namjesniku pretvara kruh u svoje tijelo koje je za nas predao, a vino u svoju krv koju je za nas prolio. I da nam to bude još jasnije, žrtva se sv. Mise obavlja pod odijeljenim prilikama posvećenog kruha i vina, pa je tako očito tzv. sakramentalno žrtvovanje. Zaista, sjena križa obavija svaku oltarnu žrtvu kao što se unaprijed bila spustila na euharistijsku žrtvu zadnje večere. Najdublje je to shvatio veliki Pavao koji nam poručuje: »Kad god jedete ovaj kruh i pijete kalež, smrt Gospodnju navješćujete, dok ne dođe« (1 Kor 11, 26).

Tako kršćani kroz korizmu, po mogućnosti svakog dana, sudjelujemo žrtvi sv. Mise, tako od nje idemo u život. Već čitav nas mjesec misnik na koncu Mise više ne poziva: »Benedikamus Domino — Blagosivajmo Gospoda« kako je to dosada bio običaj kod svake Mise u ljubičastom ruhu. Taj je propis prema novim rubrikama ostao samo u slučaju kad zaista još ostajemo u crkvi (napr. na Veliki četvrtak kad se iza Mise s oltara svečano odnosi presv. Sakramenat, ili u dane kad neposredno iza Mise slijedi kakva procesija, kao u našim primorskim krajevima svake 1. ili 3. nedjelje, pa se onda ispušta i misni blagoslov sa zadnjim evanđeljem). Tko je pravilno sudjelovao kod sv. Mise, a osobito ako se u Misi i pričestio taj iza zahvale može odvažno poći u život. Na temelju euharistijskog sjedinjenja s Raspetim, ne će mu biti teško nositi svoj križ za Isusom u Pavlovu uvjerenju: »Ako smo s njim (s Isusom) umrli, s njim ćemo i živjeti; ako podnosimo, s njim ćemo i kraljevati« (2 Tim 2, 11—2). Tako će trudno

sijanje kroz liturgijsko proljeće donijeti obilatu žetvu, kad ćemo se veseliti obilatim snopovima. Kao što je poslije Isusove muke i smrti došao njegov uskrs, tako će po istom putu doći jednom i naša proslava. Stoga se tom duhovnom našem proljeću veseli majka Crkva i u himnu korizmenih hvala oduševljeno pjeva:

Već ide dan, tvoj slavni dan,
I s nova svud će cvasti cvijet:
Daj smjernu radost i nama
Obrativši nas na put svoj
Nek cio ti se klanja svijet
Dobrote puna Trojice,
A nas nek milost obnovi,
Da novu pjesmu pjevamo.

UREDNIKOVA POŠTA

O. L. Odgovor: Propisi koji važe za štampu, odnose se i na radio, film i televiziju. Što je po crkvenim zakonima i po prirodnim moralnim propisima zabranjeno čitati, zabranjeno je i gledati, pošto slike još jače utiču na čoveka nego sama slova. Stoga i Crkva toliko upozorava sve merodavne činitelje na veliku štetu koju čine loši filmovi i televizija, napose kod omladine.

M. M. Odgovor: Crkva se brine za svećenički podmladak i štuje svoje svećenike. Veran narod raduje se mladomisniku i rado prisustvuje mladoj misi. Crkva je podelila mladomisniku i njegovoj rodbini do uključivo trećeg kolena na dan mlade mise potpuni oprost, a svim ostalim vernicima na mladoj misi oprost od 7 godina. Uz poljubac mladomisnikove ruke na dan ređenja ili mlade mise vezan je oprost od 100 dana, dok je ljubljenje biskupovog prstena obdareno sa 50 dana oprosta. Kongregacija svetih obreda dozvolila je mladomisnicima poseban mladomisnički blagoslov, ali nije vezan s njime nikakav posebni oprost. To važi za katolike latinskog obreda.

J. K. Odgovor: Nije moguće reći da je strog post, što nam ga danas Crkva nalaže. Ima svega četiri stroga posta: pepelnica, veliki petak, dan pred Bezgrešnim Začećem i Badnjak. Nemrs nas obavezuje na sve petke u godini, ukoliko nije tada zapovedni blagdan. Neke biskupije imaju post i na veliku subotu. Pravoslavni moraju mnogo strožije postiti, a da ne govorimo o muslimanima i njihovom ramazanu, kad moraju kroz čitav mesec postiti svaki dan od sunčanog izlaska do zalaska i ostati sve to vreme i bez cigarete i kapi vode.

T. I. Pitanje: Ja sam u pubertetnim godinama rimokatolik. Voleo bih postati svećenik, ali se plašim da neću moći čisto živeti. Da li bih mogao preći na grkokatolički obred, pa bih se mogao tamo i ženiti i postati svećenik? Odgovor: Sveta je Stolica jedina nadležna za promenu obreda. Vrlo ozbiljno sumnjam da biste dobili potrebnu dozvolu. Dalje ostaje pitanje, da li bi Vas grkokatolički biskup hteo primiti kao svog bogoslova, jer se i tamo sve više traže neženje. Do bogoslovnih studija imate još mnogo vremena. Čvrstom voljom, pomoću milosti Božje možete se učvrstiti u kreposti svete čistoće. Ako se uprkos dobre volje i izbegavanja svih grešnih prigoda, ne budete osetili sposobnim, ispovednik će vam onda savetovati da se ne posvetite svećeničkom zvanju.

F. B. Odgovor: Dve su bivstvene osobine kršćanskog braka: jedinstvenost i nerazvezivost. To znači: muž može imati samo jednu ženu, a žena samo jednog muža; te da je bračna veza nerazveziva sve do smrti. Nikakvi razlozi, koliko god izgledali ljudskim očima opravdani, ne mogu opravdati ono što je u Božjim očima zlo, na pr.: jedan od bračnih drugova je neizlečivo bolestan, nevino ostavljen bračni drug, žena nerotkinja, a muž ima veliko imanje. Ne možete se pravdati time što i drugi greše. Zar ste spremni otići u pakao zato što će biti i drugih tamo?

M. Š. Odgovor: Teritorijalna podela Crkve u veće ili manje biskupije spada u isključivu nadležnost Svete Stolice. Ne možemo si zamisliti, da bi Crkva u toj stvari izvršila neku radikalnu promenu. Poznato Vam je s kakvim je žrtvama bilo skopčano premeštanje biskupskog sedišta lavantinske biskupije iz Št. Andraža u Maribor 1859 godine. Crkva je živ organizam. Dešava se da neke biskupije propadnu ili otpadnu u raskol ili krivu veru, a izrastu neke nove u misijskim zemljama. Tu se ne možemo pozivati ni na kakve izreke Svetog pisma, ni na apostolski broj 12, ni na 72 Kristovih učenika. Obzirom na razvoj u novim misijskim zemljama, Crkva postaje sve više univerzalna. Njezin vanjski organizacijski okvir podešava se prema potrebama.

A. B. Odgovor: Po pitanju duhovnih vežbi gde biste ih mogli obaviti, obratite se domaćem župniku ili ispovedniku. On će vam kazati da li ima negde u blizini redovnička kuća, da li se drže negde u blizini pučke misije ili verska obnova gde biste mogli svakodnevno služiti propovedi, razmatrati verske istine i na kraju obaviti dobru ispoved. Krajnji izlaz biće da sami uz dobru knjigu obavljate kod kuće razmatranja i onda obavite temeljitu ispoved.

M. P. Pitanje: Da li može čudotvorna medaljica zameniti škapularsku medaljicu koja ima na jednoj strani Kristov lik sa presvetim Srcem, a na drugoj sliku Majke Božje? Odgovor: Škapularska medaljica može zameniti pet određenih škapulara prema dekretu sv. Oficija od 16 decembra 1910. Osobe koje su propisno primile čudotvornu medaljicu stupe u Društvo čudotvorne medaljice. Ta medaljica zamenjuje škapularsku medaljicu delomično, izuzetak čini karmelski škapular.

D. O. Ante Crnica: Milosti bl. Nikole Tavelić — 2. izdanje s dodatkom: Nove milosti. Tu je knjigu izdala Viceposlulatura. Šibenik. Kačićeva 11. Cena 350 dinara.

G. K. Pitanje: Da li je stražar, koji se sam javio da je kršćanin i bez ikakve sudske presude otišao dragovoljno u smrt samo da dopuni ispražnjeno mesto koje je bilo upražnjeno otpadom jednog kršćanina, ispravno postupio? Odgovor: Po svemu sudeći Vi mislite na onih 40 mučenika koje Crkva slavi 10 marta. Niko, samo po sebi, nije dužan da se sam javi mučiteljima; ali dragovoljno prihvatanje trpljenja i mučeništva može imati jakog uticaja na okolinu. Gospodin Bog je i onog stražara sudio po njegovoj savesti, ako je u danom trenutku smatrajući nešto dobrim to i učinio. Nema sumnje da je herojski čin ljubavi prema Bogu za svedočanstvo svoje kršćanske vere na velikom se mrazu smrznuti i tako izgubiti zemaljski život. Otpad onog kršćanina koji je gotovo već u rukama držao mučenički venac, bio je bolan i bacio senku na sjaj kršćanskog svedočanstva. Tu je senku stražar izbrisao svojim herojskim činom.

S. Z. Pitanje: Pre nekoliko godina osećala sam veliku nutarnju utehu u molitvi, sada toga više nema. Kako da mi se ponovo vrati? Odgovor: Nutarnja uteha je poseban Božji dar, koji Bog daje kada i kome hoće. Bog svakog čoveka redovno vodi kroz svakidašnjost bez posebnih uteha. Zemlja je suzna dolina, to treba da osećamo. Svoje verske dužnosti, Božje i crkvene zapovedi moramo ispunjavati, bilo nam to prijatno ili ne. Ako vlada nutarnja suša, kako govore učitelji duhovnog života, možda smo tome sami krivi zbog svoje mlitavosti i nemarnosti. Obavljajmo stoga pobožnije svoje verske vežbe, pa će suše nestati, iako se možda neće vratiti obilje nutarnjih radosti, kakve Vam je tada Bog dao da biste uzljubili duhovni život.

Z. S. Odgovor: Nije preporučljivo da se vi kao mlada devojka dopisujete s redovničkim kandidatom kad on silom prilika ne može živeti u samostanu. Rado vam verujem da ne pomišljate na to, da biste olabavili njegovo zvanje i izvukli ga iz samostana. Na čoveka ne utiču samo reči, nego i ono što nije izrečeno, radi i fantazija koja budi razne misli i želje. Ako mu stvarno želite dobro, nemojte mu ništa pisati, nego se samo molite za njegovu istrajnost.

S. Z. Pitanje: Napunila sam 21 godinu. Ženidba me ne veseli, želela bih se potpuno posvetiti Isusu. Ali kako sam pogođena zlom sudbinom, nisam za samostanski život. Šta da uradim? Odgovor: Čovek treba da bira zvanje razborito, tražeći saveta kod starijih i iskusnijih ljudi. Pitajte svoje roditelje, svog župnika i ispovednika. Oni će vam lakše dati ispravan savet. Iz nekoliko redaka koje ste mi napisali, ja vas ne mogu upoznati i prosuditi vaše duševno stanje i vaše sposobnosti. I da je sve tako kako kažete, pa i na selu ima mogućnosti da kao devojka čestito i pošteno živite i apostolski delujete u svojoj okolini. Svaka župa treba takvih laičkih apostola, kakvi se mogu najsigurnije naći među starijim devojkama.

Dal. Odgovor: Pitanje ministranata je vrlo važno. Rado ću dati njihovom kutiću potrebno mesto. Dogovorite se sa svojim drugovima, pa mi od vremena na vreme šaljite kakav članćić i kratku pesmicu. Od priloženih ću pesmica neke objaviti. Za buduće biće mi potrebna vaša adresa.

L. K. Pitanje: Kako možemo dokazati da nauk o devičanskom rođenju Isusovom od bl. Device Marije nema veze s egipatskom mitologijom? Odgovor: Mitologija je fantazija, Krist je istorija. Nema nijednog mita koji bi govorio da je neka majka devičanski začela i rodila dete. Međutim je istorijska činjenica a ujedno i verska istina da je bl. Devica Marija devičanski začela i rodila Isusa Krista. To dokazuje evanđeoski odlomak »Navešlenja rođenja Isusova«, (Lk 1, 26—38) kao i stalno učenje Crkve da je naša Gospa bila uvek devica.

L. K. Odgovor: Terezija Nojman ne uzima sem Pričesti nikakve hrane, kako govore ozbiljni izveštaji. Crkva se o tome nije izjasnila, pa smo prema tome potpuno slobodni misliti o tome kako hoćemo.

K. V. Odgovor: Lavant je dolina u istočnoj Koruškoj, gde je u Št. Andražu bilo do 1859 sedište Lavantinske biskupije. Tada je biskup Anton Martin Slomšek premestio biskupsko sedište u Maribor. Biskupija je zadržala staro ime, iako je neke ranije župe izgubila, a opet druge sebi priključila.

J. K. Pitanje: Zašto se ne bi premestili neki zapovedni praznici na nedelje, kako je recimo u Francuskoj. Time bi se olakšalo vernicima i svećenicima? Odgovor: Gornje pitanje spada u nadležnost episkopata i Svete stolice. O toj se stvari već raspravljalo, ali takve se stvari u Crkvi vrlo polagano uređuju, napose ako vam je poznat tradicionalni duh velikog dela naših vernika. Zasad se u velikom broju naših župa u takve radne dane služi večernja misa, kako bi mogli radnici i nameštenici ispuniti svoju versku dužnost.

V. F. Odgovor: Na svetu ima mnogo bolesnika. Posledice se rata osećaju i na učestalim duševnim bolestima. Što Vaš sused postupa kao mlad ministrant da kod kuće služi misu, znak je da s njime nešto nije u redu. Takve osobe ne osuđujemo nego samo žalimo.

Papine nakane za mesec mart. 1) Da bi se u zasedama današnjega vremena obitelji učvrstile po verskoj nauci i po čestom primanju svetih sakramenata. 2) Da bi brojni domorodački svećenički naraštaj dobio temeljitu i skladnu naobrazbu, prilagođenu savremenim potrebama.

IZ KATOLIČKOG SVETA

Za nekoliko godina 40 000 Jakobita privedeno u Crkvu. Redovničko udruženje »Nasleduj Krista«, koje je po svom načinu života, vrlo blisko indijskom načinu života, uspelo je u nekoliko godina privesti 40 000 Jakobita u državici Kerala u krilo katoličke Crkve. To redovničko udruženje prvo je bilo monofizitsko-jakobitsko. Osnovao ga je jakobitski svećenik 1919 dr Gevarghese. Njihovi se samostani nazivaju Betanije. Osnivač je međuvremeno postao kod monofizita biskup te se kao takav obratio 1930 na katoličku veru. Uskoro su i njegovi redovnici i redovnice prešle na katoličku veru. Sveta stolica je 1947 godine potvrdila njihova redovnička pravila, a njihovog osnivača imenovala nadbiskupom. Ti redovnici i redovnice bili su među Jakobitima pravi apostoli i tako lep broj svojih sunarodnjaka doveli u krilo prave Crkve.

Beč se interesuje za Istok. Svećenici grkokatoličke crkve sv. Barbare u Beču će sa svojim pevačkim zborom do 19. marta o.g. odslužiti svečanu istočnu liturgiju u nekim bečkim crkvama i u sentpeltenskoj katedrali. Razumevanje staroslovenskih molitava i pesama je olakšano, pošto vernici dobivaju u ruke te molitve na nemačkom prevodu. Pre podne se služi liturgija, a posle podne isti zbor priređuje u istoj crkvi koncert istočne crkvene muzike. Pohvalno je što se austrijski katolici sve više interesuju za liturgiju kršćanskog slovenskog istoka koji doprinosi lepoti katoličke Crkve.

Olimpijski takmičar u plivanju i rekorder Žon Hayres, profesor matematike na katoličkoj visokoj školi u Mosmanu u Australiji, želi postati svećenik. Prvog maja 1961 stupa u semenište sv. Kolumbana u Sasafrasu.

Austrijska su deca opet sakupila o Bogojavljenju priličnu svotu novca za misije. Od toga će se najpre odvojiti 1,25 miliona šilinga za dve škole i dva sirotišta u keralskoj biskupiji Kvilon. Kerala je najnapučenija zemlja na svetu. Na 39.000 km² stanuje 15 miliona stanovnika. Od 5,7 miliona indijskih katolika u toj ih državici živi 2,2 miliona. 90% dece te zemlje prima osnovno školsko obrazovanje. Njihov je jezik malajam.

Bratska pomoć. Više stotina učenica srednjih škola u Beču i Donjoj Austriji odreklo se jedne kinopredstave da omogući studij koreanskoj devojci Ri Haje Čung koja uči u Beču farmaceutiku. Posle svršenih studija njoj je potrebna dvogodišnja praksa, kako bi se osposobila za profesoricu na katoličkoj visokoj školi u Taegu u Južnoj Koreji.

U Teheranu u Persiji gradi se međunarodna bolnica. Sveta Stolica je zamolila sve katoličke zemlje, koje imaju onde svoje diplomatske predstavnike, neka pomognu podizanju te bolnice bilo novcem bilo materijalom. Austrija je u tu svrhu odredila pola miliona šilinga.

Za božićne blagdane u Leopoldvilu se održavao sveafrički seminar pod okriljem međunarodne katoličke organizacije Pax Romana. Raspravljalo se o predmetu: afrički student i njegov narod. Generalni direktor Tom Kerstiens vodio je sastanak, predavanja i debate. Univerzitet Lovanium stavio je na raspolaganje tom sveafričkom seminaru svoje prostorije.

Metropolit Nikodem, direktor moskovskog patrijarha za štampu, izjavio je u vezi sa crkvenim jedinstvom: »Usmerenost prema jedinstvu svih kršćanskih crkava sama je u sebi divna stvar, ali ona nailazi na mnoge poteškoće, napose zbog razlika u dogmama. S druge strane pravoslavna crkva neće nikada prihvatiti papino prvenstvo, ni duhovno ni stvarno. Takva papina nastojanja bila su, uostalom, razlog da je u Crkvi došlo do raskola. Metropolit je dalje rekao da carigradski patrijarh ne može govoriti u ime svih pavoslavnih crkava, pošto mora svaka autokefalna crkva sama odrediti svoj stav.

Priznato lurdsko čudo. Biskup Lozane, Ženeve i Friburga u Švajcarskoj priznao je čudesnim ozdravljenje benediktinskog brata Leona Švagera. To se ozdravljenje dogodilo 30 aprila 1952 godine u Lurdu. Leon Švager rodio se 1924 godine, 1945 stupio je u Cirihu u benediktinski samostan. 1950 je oboleo. Bolela ga glava, imao je poteškoće s očima, uhvatila ga paraliza da katkada nije mogao govoriti ni hodati. Lekar dr Zander je 1951 godine na neurološkoj poliklinici ustanovio oboljenje centralnog živčanog sistema (sclerosis multp.). Aprila 1952 bolesnik se pridružio narodnom hodočašću u Lurd. 30 aprila pre podne bolesnika su položili u lurdsku kupku, a podveče privezli ga na kolicima za blagoslov sa Presvetim. Tada je odjednom ozdravio, tako da se mogao sam peške vratiti u bolnicu. Međunarodni komitet lekara je 1959 proglasio to izlečenje sa medicinskog stanovišta neobjašnjivim, a nadležni biskup sada čudesnim.

15 američkih mladomisnika u Lurdu. Pred Božić je bilo u Rimu zaređeno 50 američkih mladomisnika. Posvetio ih je rektor severoameričkog rimskog zavoda nadbiskup O'Connor. Petnaestorica njih hodočastila je iza toga sa članovima svojih obitelji, koji su došli iz SAD, u Lurd da lurdskoj Gospi preporuče svoj svećenički i pastoralni život. Lurdski biskup Teas lepo je primio američke mladomisnike. Iz Lurda su putovali za Pariz, a zatim krenuli natrag prema Rimu. Oni treba da završe školsku godinu pre nego se vrate u svoju domovinu.

Umro je u Moskvi nadbiskup Flavijan, vrhovni poglavar ruskih staroveraca. Ti su se staroverci 1654 godine odvojili od zvanične pravoslavne ruske crkve, jer nisu hteli prihvatiti izvesne promene koje je uveo sveti sinod pod patrijarhom Nikonom. Vodile su se krvave borbe za carice Katarine i Petra Velikog, ali uzalud. Staroverci su izdržali, državna vlast morala ih je priznati kao posebnu konfesiju. Danas ih

ima u Rusiji nekih 20 miliona. Računa se da ta sekta ima samo u Moskvi 100 000 vernika.

Diplomatski zbor kod Pape. Za Novu godinu 1961 40 diplomatskih predstavnika kod Svete Stolice poklonilo se Papi i poželelo mu srećnu novu godinu. Dekan diplomatskog zbora austrijski ambasador baron Kripp pročitao je čestitku. To je bila prva zajednička diplomatska čestitka posle 1949 godine. Papa je u svom odgovoru spomenuo razne teške probleme koji zadavaju državnicima glavobolju. U toku govora Papa je komentirao geslo »fluktuat nec mergitur — talasa se ali ne tone« u kome je dao izraza svom nepokolebivom optimizmu. Tom zgodom Sveti otac je nagovestio da će za 70 godišnjicu poznate socijalne enciklike »Rerum novarum izaći nova enciklika. »Ta će enciklika potvrditi stalnu brigu Crkve koja danas upire svoje oči ne na ovu ili onu tačku socijalnog poretka nego na sveukupni sistem kakav sadašnjica traži. Crkva goruće želi svetu neprocenjivu blagodat socijalnog i međunarodnog mira. Po svom učenju, svojim poticanjem i svojim radom Crkva se svim snagama zalaže da se uspostavi na svetu pravi mir.

Zavod sv. Pija V. Sekretar sv. Oficija kardinal Alfredo Ottaviani izjavio je da se otvara zavod sv. Pija V. Njegov će zadatak biti braniti duhovne vrednote kršćanstva. Zavod će nositi ime po onom Papi koji je vladao Crkvom kada je bila postignuta velika pobeda kršćana kod Lepanta 1571 godine.

Biblicist i arheolog Luj Vensan umro. Na svršetku 1960 godine u Jerusalemu je umro dominikanac, naučnik svetskog glasa otac Vensan u 88 godini života. Sav je gotovo život proveo u Palestini proučavajući arheologiju Jerusalema i drugih svetih mesta. Bio je stub slavne dominikanske biblijske škole u Jerusalemu.

Fatimska poruka. Predsednik Marijanske Akademije p. Karlo Balić objavio je članak u kome odgovara na kritike onih koji zameraju Crkvi što nije 1960 objavila svetu treću fatimsku tajnu. Pisac članka govori da je Crkva postavljena čuvaricom objavljenih istina i da ona jedina ima pravo da prosudi, kada treba saopštiti svetu privatne objave. Najvažnije u Marijinoj fatimskoj poruci jest: neka se čovečanstvo povrati natrag Kristu molitvom i žrtvama.

Papa dečacima pevačima. Na Novu godinu, posle recitirane mise pod kojom se zajednički molio i pevalo, Papa je održao mladim pevačima očinski govor. Mladi pevači su srećni što mogu tako iz bliza aktivno učestvovati u svetoj liturgiji, koja je izvor pravog nutarnjeg veselja. Radi se o bogoštovlju, molitvi, javnoj službenoj molitvi kojom slavimo Boga, zahvaljujemo mu za primljene darove, prinosimo zadovoljštinu i molimo ga za nove milosti. Propoved pod misom neka bude kratka, prilagođena slušaocima da uđe u srce i potakne slušaoca na pažnju. Uza sve to pod misom mora biti i vremena za tihu osobnu molitvu i pobožnu svetu pričest. Papa je poželeo mladim pevačima, od kojih će neki biti svećenici a drugi očevi i čuvari obitelji, neka budu svi Kristovi svedoci i branitelji našeg najvećeg blaga — vere.

Izraelski ministar prosvete pokazao je primer čestite strpljivosti prema kršćanskim učenicima u Izraelu. Dozvoljeno je već u državnim školama predavati kršćanskim učenicima veronauk. Sada je ministar pozvao školske direktore da omoguće kršćanskim veroučiteljima da u nedelje i blagdane vode svoje učenike u njihove crkve na misu.

Pučke se misije pripremaju u austrijskom gradu Lincu, koji ima 200 000 stanovnika, od kojih 180 000 katolika. Dosad je samo 25—30% vernika redovno obavljalo nedeljnu dužnost svete mise. Postoji nada da se njihov broj posle pučkih misija povisi.

U Nord Konvej u SAD stoji visoko u brdima crkva naše Gospe. Svake se zime tamo u određeno vreme služi posebna služba Božja za smučare, na kojoj se daje smučarima poseban blagoslov. Iz crkve odlaze onda smučari u svim pravcima na smučanje.

Prva katolička crkva u Afganistanu. Na zemljištu italijanske ambasade u Kabulu podignuta je prva katolička crkva. Papin internuncije iz Teherana došao je da je blagoslovi. Afganistan je naime potpuno muslimanska država. Misionarski rad tamo nije dozvoljen. Ne sme se predavati kršćanska veronauka, čak ni stranim građanima koji žive u toj zemlji.

U Leopoldvilu su afrički predstavnici na zasedanju Pax Romane govorili da je došlo vreme da Afrikinci stupe na vlastite noge i sami počnu rešavati svoje probleme, a ne da čekaju samo pomoć izvana.

Jermenski mehitaristi imaju u Beču ove godine tri mladomisnika, što je vrlo mnogo za jednu neznatnu manjinu u austrijskoj prestonici.

Ukrajinski katolički metropolit Konstantin Bohačevski umro je od srčane kapi 7 januara u Filadelfiji u SAD. Na svoje badnje veče metropolit je još obavio jutrenje u svojoj katedrali, a na Božić sam (po starom kalendaru) njegovi su vernici doznali da je njihov nadpastir, noću preminuo. Bilo mu je 76 godina.

Otvorena biblija u katoličkoj crkvi. Župnik Eduard Fuks iz Brajtona u Engleskoj, po primeru na protestantske crkve, uveo je u svoju crkvu neku novost. U rasvetljenom i zastaklenom ormanu izložio je Sveto pismo velikog formata. Njegove se stranice mogu izvana okretati, tako da mogu vernici čitati nekoliko redaka na bilo kojoj strani. Uz orman postavljen je i pretinac za pitanja na koja župnik povremeno daje odgovore.

Afrika ima 1264 nekatolička i 40 katoličkih časopisa. Azija ima međutim 5 881 nekatolički i 50 katoličkih časopisa.

Bavarska ima sedam biskupija. One su sagradile od 1945 godine na ovamo 120 000 stanova. Osnovni kapital tog poduhvata iznosio je

240 miliona maraka, koji su uložili 210 glavnih saradnika.

Opasni sport. Engleska medicinska revija »Lancet« pozvala je lekare da porade sa svog stanovišta da se ukine bokserski sport. Ona se poziva na ispitivanja koja su se vršila u zadnje vreme o štetnosti boksovanja (oštećenju nutarnjih organa, napose mozga). Samo u Engleskoj bokserski je sport prouzrokovao u četiri godine 64 smrtna slučaja, od toga 22 amatera.

Afrika je 1960 godine imala 28 miliona katolika. To je velik porast, ako se podsetimo da 1900 Afrika nije imala više od pola miliona katolika. Basutolend beleži najveći postotak katolika, gotovo 40%, onda Kongo sa 39% i Ruanda Urundi sa 35%.

Štajlska misijska družba ima jednu petinu svojih misionara u tri južnoameričke zemlje, u Argentini, Brazilu i Čileu, svega 562 patra. Ta družba izdaje na engleskom jeziku mesečnik »The Word«. Dosad se taj časopis čitao samo u Irskoj, Engleskoj i Australiji. Sada su počeli taj list izdavati i u Akri, prestonici Gane.

Sabirna akcija »izbegličke godine« je završena. Na celom se svetu skupilo 85 miliona dolara. Sama Nemačka skupila je 19 miliona maraka.

Kelnski nadbiskup kardinal Frings postao je Papi Ivanu XXIII 730 000 maraka za novu radijsku stanicu na kratkim valovima — na Vatikanskom radiu. Vernici su poklonili tu svotu svome nadbiskupu kardinalu za njegov zlatomisnički jubilej. Papa se toplo zahvalio kardinalu kao inicijatoru te akcije.

Brazil. U Brazilu već radi oko 2000 redovnika iz SAD. Američki episkopat spreman je da sagradi za 19 severnih brazilskih biskupija provincijalno bogoslovno semenište u Recifu za 300 bogoslova. Takvim bi se semeništem olakšao izbor sposobnih profesora i smanjili troškovi školovanja.

Formoza. Nemački dominikanac Ivan Verner Lesinski je biskup na Formozi. Pomoću svojih zemljaka, napose iz esenske biskupije, podigao je četiri crkvene zgrade koje su bile za prošli Božić posvećene odnosno blagoslovljene. To su dve crkve, jedna u čast sv. Altfrida, druga u čast arhanđela Mihovila, i dva samostana, jedan za 17 nemačkih dominikanaca, a drugi za 30 domaćih redovnica.

Papa na televizijskoj kameri. Papinom dozvolom italijanska televizija je jedan čitav dan snimala Papu u njegovom svakodnevnom radu kao i rad u raznim vatikanskim uredima i njihove prostorije, što je sve običnim posetiocima nepristupačno. Taj se film prvi puta davao drugi dan Božića. Gledaocima se pružao interesantan uvid u papin život i rad središnjih ureda Crkve.

Papa je poslao Msgr Feranu, biskupu u Turu u Francuskoj, posebno pismo prigodom proslave 100 godišnice otkrića groba sv. Martina. U njemu je pozvao sve katoličke Francuze da obnove svoju dobrotvornu delatnost u duhu sadašnjih potreba i neka se u svojim molitvama sećaju i domovine sv. Martina.

Štajlske misijske sestre. P. Arnold Janssen, osnivač štajlske misijske družbe Reči Božje, osnovao je 1899 žensku misijsku kongregaciju sa zvaničnim nazivom: Družba službenica Duha Svetoga. Za dobrih 60 godina svog postojanja ta je družba već lepo proširila područje svog rada. Ona broji danas 4023 redovnice sa zavetima i 366 novakinja. Proširena je u 16 država. Neke misijske zemlje, naročito Japan i Filipini, daju mnogo redovničkih zvanja. Ta družba vodi samo na Filipinima 19 škola sa 18 000 učenica. Njihova generalna predstojnica je Majka Alojzija, rodom iz Zapadne Nemačke, ali je dugi niz godina radila kao učiteljica na crnačkoj školi u Sen Luju, a onda u misijskoj kući Tečni kraj Čikaga.

Misionarska porodica. Otac Kronštajner iz Lozenštajna u Gornjoj Austriji bio je časovničar. Imao je 11 dece. Osam se od njih posvetilo Bogu u duhovnom staležu. Sin Franjo je postao brat laik u Družbi Reči Božje te radi kao profesor već 35 godina na nekoj gimnaziji u Čileu. Prigodom 50 godišnjice te gimnazije čileanski ministar prosvete Pinto doneo je osobno svom bivšem profesoru Franji Kronštajnu državno odlikovanje »Red za zasluge« čileanske republike«.

Majka Terezija, osnivačica »Sestara ljubavi«, naša je građanka iz Skoplja. Prošle godine ona je posetila Nemačku da se zahvali za misijske priloge koje je odande primila u Kalkuti. U svoju družbu je dosad primila 117 redovnica, koje su gotovo sve Indijke. Za sedam godina svoga rada u »domovima srećne smrti« prikupila je već 13 000 teških, ostavljenih bolesnika te im olakšala poslednje dane života. 8 000 njih pre smrti se pokrstilo i tako stupilo pred sud Božji.

Sastanak katoličkog i monofizitskog patrijarha. U palati koptskog patrijarha Kirila VI sastala su se dva koptska patrjarha: katolički Štefan I i monofizitski Kiril VI. Raspravljali su među ostalim i o budućem vatikanskom saboru. Posle razgovora obojica su se pojavili na balkonu te blagosiljali narod koji im je klicao. Odeljenih monofizitskih Kopta ima 2,5 miliona, a ujedinjenih s Rimom samo 100 000.

Međunarodni red za izgradnju, koji je osnovao i vodi poznati p. Verenfrid van Straten, je u 1960 godini zapošljavao oko 4 000 mladih ljudi na 200 raznih gradbenih objekata. Među tim radnicima bilo je 450 Nemaca. Gradilo se na 74 različita mesta, isključivo u zapadnoj Evropi.

Agrarna reforma u Brazilu. Federalna država Sao Paulo je sastavila nacrt agrarne reforme koji je dostavila na uvid biskupima. Tamošnji je nadbiskup sa 21 drugim biskupom podpisao izjavu da toplo pozdravlja predloženi nacrt i poziva i druge federalne države da slede taj primer. Ako ne bude uskoro usledila reforma agrarnih poseda, biskupi se plaše da bi moglo doći do revolucije. Prema mišljenju biskupa u Brazilu ne postoji toliko problem parceliranja

već obradive zemlje, koliko osposobljavanja nove zemlje koja uopće nije obrađena. Samo nekih 5% zemlje je sada obrađeno.

Belgijska kraljica Fabiola je poslala nemačkoj župi u Altenmittlau svoju sliku sa venčanja u zahvalu za sve što joj je učinila nemačka učiteljica Josipina Trageser koja je bila rodom iz te župe. Za glavni oltar župske crkve kraljica je poslala skupoceni oltarnik.

Primat anglikanske crkve dr Fisher je odlučio da krajem maja napusti svoj položaj kenterberijskog nadbiskupa i vrhovnog predstavnika anglikanske crkve i ode u mirovinu. Nadbiskup je star 73 godine. Na njegovo mesto dolazi jorški nadbiskup Ramzej, koji je star 56 godina i poznat kao prvoborac za sjedinjenje kršćanskih crkava. Jesenas će ekumenski savez crkava zasedavati u Nju Delhiju u Indiji, kuda će novi kenterberijski nadbiskup svakako otići.

Pred beatifikacijom. Ove se godine očekuju tri blaženika. Na javnoj konzistoriji 19 januara pred Papom se raspravljalo o beatifikaciji Ivana Nepomuka Nojmana, biskupa u Filadelfiji u SAD koji je umro 1873 godine, o maronitskom monahu Šarbelu Maklufu, koji je umro u Anaiji 1898 godine i o mladoj irokeškoj devojci Katarini Tekavita, koja je umrla 1680 godine.

Na raskrsnici trga sv. Petra i ulice Izmirenja u Rimu uređuje se posebni ured štampe za budući vatikanski koncil. To će biti jedna novost, koje raniji sabori nisu poznavali. Valjda neće biti ni jedina novost.

Četiri francuske isusovačke provincije, koliko ih ima, bile su pregrupisane kako bi više odgovaralo novim potrebama. Pariz ima svoju provinciju, ostale tri se nazivaju prema geografskom položaju: severna, atlantska i sredozemska provincija.

Argentinska biskupija Rekonkvista, koja leži nekih 600 km severoistočno od Buenos Aires ima ogroman teritorij, ali samo 250 000 vernika sa 31 svećenikom, od kojih 21 Argentinac, 7 Italijana, 1 Hrvat, 1 Belgijanac i 1 Španjolac. Čitava biskupija ima 16 župa. Najveća župa ima 16 111 km², tačno koliko sva Slovenija bez Primorja, proteže se na dužinu 240 km. U takvim ogromnim župama verski život ne može biti na visini.

Uredi Rimskog vikarijata, koji su se dosad nalazili u blizini Panteona, premeštaju se u palatu sv. Kalista koju su ispraznile kongregacije, pošto su se odande preselile u blizinu Vatikana. Papa Ivan XXIII posetio je poslednje vreme i vikarijat svoje rimske biskupije u želji da se upozna sa radom rimskih crkvenih ureda.

Crkvena provincija Navara u severnoj Španiji ima vrlo bogat svećenički naraštaj. U bogoslovnom semeništu u Pamploni ima 745 studenata i ne može se više primati novih. Potrebno je bilo uvesti posebne kurseve da bi se izvršio izbor kandidata. Polovina bogoslova je seljačkog porekla, a polovina iz gradova i industrijskih centara.

U demokratskoj Republici Nemačkoj sa 17 miliona stanovnika živi 1,87 miliona katolika, podeljenih na 1000 župa sa 1300 svećenika. Posle 1945 godine u toj se državi naselilo oko jedan milion katolika, koji su došli s istoka. Kako nemaju dovoljno crkava, protestanti im izlaze u susret da se mogu služiti njihovim crkvama.

Župnik Naber iz Konersrojta slavio je 4 decembra 1960 svoj 90 rođendan još u dobrom zdravlju. Već 15 septembra 1959 imao je zlatni jubilej svoje župničke službe. Prošlog avgusta lejrijski biskup posetio je stigmatičarku Tereziju Nojman, a sada je župniku Naberu za 90 godišnjicu poslao svoje čestitke.

Italija ima 280 biskupija, 44 000 svetovnih svećenika 18 000 redovničkih i gotovo 25 000 župa. Najviše svetovnih svećenika imaju biskupije Milano i Bergamo.

Isusovci izdavaju širom sveta časopise i revije na 50 jezika u ukupnoj nakladi od 144 miliona primeraka.

Kongregacija za širenje vere izdala je statistiku prema kojoj se broj katolika u azijskim zemljama (izuzev Kinu, Arapske zemlje i Perziju) povećao za 50%, od 6 miliona na 9,7 miliona u 1959 godini.

Engleska i Vels su imali 1958 godine 14 636 obraćenika, dok u 1958 15 794. Broj krštene dece isto se povećao od 114 133 na 17 233. U Engleskoj svakako jedna desetina stanovništva pripada katoličkoj veri.

Na Aljaski su se birači poslužili pravom da mogu na svoju ruku prigodom glasanja postaviti drugog izbornog kandidata. Tako je katolički svećenik Segundo Lorente, koji tamo misionira već 25 godina dobio najviše glasova za narodnog poslanika. Kažu da nema verovatnoće da bi misionar prihvatio taj izbor.

Zajednički kalendar svih kršćana. Iz Jerusalema dolazi; predlog da bi novi crkveni koncil doneo jedinstveni crkveni kršćanski kalendar. To je opća želja svih kršćana koji žive kao manjina u muslimanskim zemljama, a to bi i podiglo kršćanski ugled u nekršćanskom svetu. Koliko će se taj predlog ostvariti, zavisi od mnogo faktora.

U Turinu, u glavnoj salezijanskoj kući umro je u starosti od 77 godina poznati istraživač Ognjene zemlje i planina Anda p. Alberto de Agostini.

Oproštaj sa kardinalom Wendelom. Minhen je 5 januara sa svim počastima ispratio na večni počinak svog blagopokojnog nadbiskupa Josipa kardinala Wendela. Na njegovu sahranu stigli su 3 kadrinala, 34 biskupa, brojni opati i drugi crkveni dignitarci. Bila su tamo zastupstva savezne i pokrajinske vlade, predsednika države, vojske, čitavog kulturnog i crkvenog života Minhena, kao i ogromno mnoštvo vernika. Zemaljski ostaci kardinala Wendela počivaju kraj njegova predšasnika kadrinala Faulhabera.

Bečki kapelan odlazi u Koreju. Dr Wolfgang Haupt, star 32 godine, kapelan kod sv. Roka u Beču, odlučio se da ode u misije. Nadbiskup kardinal König dao je kapelanu godinu dana za razmišljanje, ali se kapelan posle isteka tog

voka javio kardinalu i zamolio ga za blagoslov da pođe kao misionar u Koreju.

Papa o obitelji. Na blagdan svete Obitelji Papa je preko radia govorio o obitelji. U govoru je pozvao sve odgovorne činioce da se pobrinu za takve uslove života da bi mogle porodice čestito živeti. Papa je naglasio da vrlo dobro poznaje poteškoće koje muče kršćanske obitelji i opasnosti s kojima se susreću svakog dana. U obitelji treba odricanja i svladavanja; samo u takvom ozračju mogu se deca kršćanski odgojiti. Papa priznaje da je ljudima vrlo teško da ostanu verni nepromenljivom Božjem zakonu kad žive u svetu koji misli samo na uživanje, da je teško čvrsto se držati morala kad svuda gledaju kako se svetinje gaze. Nisu mu nepoznate ni materijalne brige, naročito u porodicama sa brojnom decom, napose ako nema dovoljnog zaposlenja, gde vlada glad. Papa kaže da ne propušta nijedne prilike da ne bi poticao odgovorne faktore i imućnije ljude neka budu velikodušni i neka takvim porodicama obezbede trajnu pomoć kakva im je potrebna. Na kraju je obećao siromašnim obiteljima da će se uvek za njih moliti, pratiti ih svojom ljubavi i brigom i konačno je podelio apostolski blagoslov.

Zapadna Nemačka je imenovala kod Svete Stolice novog poslanika u osobi dr Alberta Hilger Šerpenberga. Dok je raniji poslanik bio katolik, novi je protestant.

Krajem decembra 1960 obratila se na katoličku veru japanska koncertna pijanistkinja Rioko Ohno, stara 22 godine. Ona je upravo završila studije na muzičkoj Akademiji u Beču. Krstila se u univerzitetskoj crkvi. Njezina je kuma bila žena japanskog univerzitetskog docenta koji je u Beču završio studije sociologije.

Na pitanje nekog portugalskog biskupa obredna je kongregacija odgovorila, neka se zajednička sveta krunica ne obavlja pod misom nego izvan mise. Tim se odgovorom htelo ispraviti neku primedbu rimskog direktorija za 1961 gde stoji zabunom drukčije napisano.

U Austriji svaka treća žena, starija od 50 godina nosi ime Marija ili Ana. Mlađe, one iznad 20 godina starosti, svaka se šesta zove Marija, a svaka jedanaesta Ana. Treće najpopularnije ime u Austriji je Terezija.

Nemačkoj nedostaje 10 000 svećenika, kako je bilo izneseno na nekom sastanku u Mastrihtu posle nove godine. Najteže pogođene biskupije su Keln i Esen, iza njih dolazi diaspora. Taj se manjak pripisuje sledećim razlozima: za vreme Hitlerovog režima i rata nemačka je omladina bila raštrkana svuda po zemlji; posle rata zemlju je uhvatila brza industrijalizacija, narod beži iz sela u gradove i industrijska središta. U Zapadnu Nemačku je stiglo posle rata 6 miliona katolika iz drugih provincija s istoka. Nemačka nema dovoljno osposobljenih laičkih apostola koji bi mogli preuzeti izvestan deo pastoralnog rada.

Toledski kadrinal Pla y Deniel je poslao šefu španske falange i sindikata Ruizu pismo, u kome se žali na postupak prema katoličkim radnicima. Traži, da se prestane ometanjem katoličkih bratovština, uhađanjem, kažnjavanjem i drugim pritiskom koji se vrši s ciljem, da svesniji katolički radnici ne bi došli do važnijih položaja u sindikatima.

U Rusiji je, prema navodu metropolita Nikodema, danas otvoreno 20 000 pravoslavnih crkava i 70 manastira, a broj svećenika se penje na 35 000. U Rumuniji ima međutim oko 10 500 pravoslavnih sveštenika i monaha te oko 7 000 monahinja.

Bratstvo svih naroda. U Pragu uči nekih 2 000 studenata iz prekomorskih zemalja, najviše iz arapskih zemalja. U Poljskoj je njihov broj manji, samo oko 900. U našoj zemlji zadnjih je godina broj studenata iz Afrike i Azije prilično porastao.

U pariškoj je katedrali kardinal Felten govorio na ponoćki. Kazao je da Božić nije neki starac sa belom bradom niti ukrašena jelka niti svršetak godine, nego uspomena na rođenje Isusa Krista. Mnogi su ljudi zaboravili da je mir moguć jedino tada, ako slušamo Krista i ako se molimo za mir. Zatim je govorio o blaženstvima, a posebno se zaustavio na onima koji su pogođeni i žalosni. Spomenuo je žalost francuskih obitelji koje su izgubile svoje sinove u Indokini, odnosno strajuju sada za svoje u Alžiru. Sve je pozvao neka se mole Knezu mira za mir.

Katolički Božić širom sveta. U Berlinu je kardinal Depfner govorio na ponoćki u crkvi svete Obitelji. Protestantski biskup dr Dibelius je održao božićno slovo luteranima. U Varšavi je kadrinal Višinski u svojoj katedrali održao vrlo zapažen govor. Prema agenciji Tas u Moskvi su katolici i protestanti slavili Božić i molili se za mir i razoružanje. Katolici su se skupljali u crkvi sv. Ljudevita, a katolički diplomati na drugom mestu gde im je služio misu p. Dion. Agencija Nova Kina je isto javila da se u Pekingu slavio Božić kao svake godine te da se hiljadu katolika skupilo u »katoličkoj katedrali Nantang«.

Božićni blagoslov. Papa je na Božić posle svečane mise u crkvi sv. Petra sa središnjeg balkona podelio narodu od 100 000, skupljenom na trgu pred crkvom kao i čitavom svetu svoj božićni pastirski blagoslov. U kraćem govoru Papa je nanizao nekoliko misli, spomenuo se pojedinih staleža i vrsta ljudi na koje najviše misli. Onima koji su odgovorni za socijalni i građanski mir poželeo je da bi imali dovoljno poštovanja pred istinom i slobodom, kako bi mogli uspešno služiti ljudskom i kršćanskom napretku. Na kraju je čestitao sretan Božić i blagoslovenu Novu godinu u sedam jezika: engleski, francuski, nemački, španjolski, portugalski, grčki i staroslovenski.

Najveća dvorana — crkva. Ogromna pariška dvorana Nacionalnog središta industrije i tehnike promenila se za božićnu ponoćku u crkvu. U njoj se skupilo 80 000 ljudi. Oltar je bio postavljen 28 metara iznad dvorane. Na oltaru su go-

rele četiri ogromne sveće, pokraj njega je stajala 26 metara visoka jelka sa rasvetljenim križem. Mnogi pariški umetnici su pod misom pevali i svirali. Bilo je i crnačke religiozne muzike. Nekoliko svećenika je ispovedavalo pod tribinama, oko 6 000 vernika primilo je svetu pričest. Dvorana se počela puniti u 10 sati, a ispraznila se tek oko 2 ujutro. Za sve vreme ponoćke u dvorani je vladao odličan red i sveto božićno raspoloženje. Sveti je otac bio obavešten o tom izvanrednom verskom skupu te je prisutne pozdravio posebnim telegramom preko kardinala Tardinia. Dragovoljno se prijavilo 200 policajaca da su publiku ispravno raspodelili. Na sve prisutne ta je pobožnost ostavila izvanredan utisak.

O. Petar Domančić. Malo i romantično mjesto Starigrad na Hvaru gubi iz dana u dan svoju stariju inteligenciju. — Neko se raseljava, odlazi u kulturni centar Dalmacije, u privlačni Split, živi tamo i ne mari za kulturni napredak toliko slavnog Starograda. Tek na času smrti sjeti se svog rođenog mjesta i zaželi da ga, kada umre, prenesu tamo gdje se rodio. Drugi umiru u svome zavičaju.

O. Petar ostao je vjeran svome rodnom mjestu, ostao je da živi u samostanu Dominikanaca i da kulturno djeluje između zidina te impozantne zgrade na korist starigradske javnosti i turističkog napredka mjesta. Nije tražio da ga premjeste u koje drugo mjesto, u čijem bi samostanu uživao duhovni i fizički mir, da bude bez zanimanja i da nema dodira sa vanjskim svijetom.

O. Petar, iako teško bolestan nije mirovao, to nije bilo u njegovoj prirodi. On se posvetio sređivanju velike samostanske biblioteke, skromne arheološke zbirke i umjetničke galerije.

Mnogi Starograđani poklanjali su knjige, slike i arheološke predmete za početak jednog skromnog muzeja. O. Petar sve je to stručno sređivao sa onoliko skromnih materijalnih mogućnosti, koliko je to od narodne vlasti i od javnosti bilo moguće dobiti.

Uzorno vođena ta mala kulturna institucija privlačila je posjete mještana i turista koji su kroz njene objekte upoznavali historijski razvitak našeg lijepog Starograda od početka do danas. O. Petar sve je to vodio neobičnom marljivošću. I u najtežim slučajevima svoga fizičkog stanja nije se ustručavao da se pridigne sa postelje i da posjetiocima tumači ono što se nalazi u samostanskom muzeju. Bio sam čest posjetioc te kulturne ustanove i o njenom uređivanju razgovarao s O. Petrom, čiji me je napredak uvijek veselio kao sina tog romantičnog mjesta. On je imao lijepih planova da ustanovu još više proširi i unaprijedi, ali neumoljiva smrt, kojoj se mora pokoriti sve ono što je živo, prekinula je njegovo napaćeno tijelo, a mogao je još dugo da živi na kulturnu korist svoga rodnog mjesta.

Slava O. Petru Domančiću!

Pod križem

Nad hramovima, pagodama i spomenicima znanja i sile, nad svim, što je bilo od stvaranja svijeta, što postoji i što će biti, uzdiže se Tvoj križ, Gospodine.

Između zemlje, okaljane prvim grijehom, a posvećene Tvojom žrtvom, i neba, koje je blagoslovilo Tvoj dolazak i Tvoje poslanstvo, Ti si razapet da uzdigneš našu bijedu.

I kaplje Tvoja krv i umireš među nama, da svjedočanstvo jedine istine izraste iz tajanstvenog klijanja u besmrtni plod života i radosti.

Idu povorke, i mnogi će svaliti teški kamen na Tvoj grob, a drugi će očekivati u suzama bijeli dan Tvojega ukrsnuća.

Uzdiže se Tvoj križ na mrkoj gori i na svim stazama, kojima prolazi čovjek i onda, kada skrušeno prizna Tvoju vlast, i onda, kada te zaboravlja.

Teške su osude krivcima, koje dosuđuju zemaljski glavari — mračna je težnja za osvetom zla, što truje uvrijeđene, a sveta i krasna Tvoja je molitva za ljude grešne, koji Te ne poznaju.

Nedostižna Tvoja veličina, Gospodine, ne prolazi do vijeka.

Mali mučenik

Kiša sipi, kiša lije
u crkvi ih još mnogo nije,
a ministrant se veleso već smije:
»Opet sam stigao prije,
Misa još počela nije.«

Brzo traži odijelo svoje,
ono crvene boje,
što mučenika resi.
Zar nisam i ja mučenik?
Zar lice moje crveno nije

Na kamenu ću klečati,
za naknadu Bogu i drhtati.
Zar mali nisam ja mučenik
kao Tarzicijev skromni sljedbenik?

Nema zime

Al' je zima svima,
samo nije njima,
malim ministrantima.

Oni se zorom dižu,
po snijegu stižu,
hvalu Bogu dižu.

BLAGOVEST izdaje Nadbiskupski Ordinarijat u Beogradu. — Odgovorni urednik: Dr Janez Jenko konzultor. — Uredništvo i uprava: Beograd. Sveozara Markovića 20 — Tek. račun 101-704-3-533.
Grafičko preduzeće »SRBOŠTAMPA« — Beograd, Zmaj Jovina br. 39 — Telefon br. 20-268.